

Programowanie obiektowe (TZ1E2010)

Politechnika Białostocka - Wydział Elektryczny

Elektronika i telekomunikacja, semestr II
studia niestacjonarne I stopnia

Rok akademicki 2020/2021

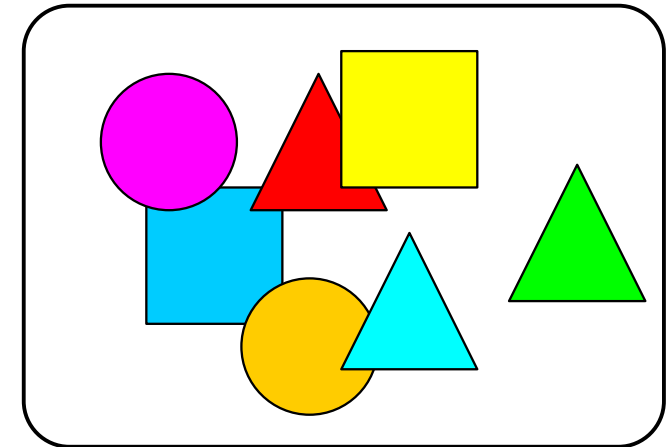
Pracownia nr 8 (14.05.2021)

dr inż. Jarosław Forenc

Funkcje wirtualne (polimorfizm)

Przykład

- program ma wyświetlać na ekranie różne figury (**kwadrat**, **trójkąt**, **koło**)
- do wyświetlenia każdej figury stosowana jest inna funkcja, figury powinny być wyświetlane na ekranie w określonej kolejności

Problem: Jak zorganizować przechowywanie informacji o figurach?
Jak zorganizować wyświetlanie figur?

Rozwiązanie: Klasy + dziedziczenie + funkcje wirtualne

- definiujemy klasę podstawową (**figura**) oraz trzy klasy pochodne (**kwadrat**, **trojkat**, **kolo**)
- w klasie podstawowej umieszczamy funkcję **void rysuj()** poprzedzoną słowem **virtual** (funkcja ta nic nie robi)
- w klasach pochodnych umieszczamy funkcje o takich samych nazwach jak w klasie podstawowej - **void rysuj()** wyświetlające poszczególne figury

Przykład: funkcje wirtualne

```
#include <iostream>
using namespace std;

class figura
{
public:
    virtual void rysuj() { };
};

class kwadrat : public figura
{
public:
    void rysuj()
    {
        cout << "Rysuj: kwadrat" << endl;
    }
};
```

klasa podstawowa **figura**

funkcja wirtualna **rysuj()**

klasa pochodna **kwadrat**

Przykład: funkcje wirtualne

```
class trojkat : public figura
{
    public:
        void rysuj()
        {
            cout << "Rysuj: trojkat" << endl;
        }
};
```

klasa pochodna **trojkat**

```
class kolo : public figura
{
    public:
        void rysuj()
        {
            cout << "Rysuj: kolo" << endl;
        }
};
```

klasa pochodna **kolo**

Funkcje wirtualne (polimorfizm)

- jeśli wskaźnikowi do klasy podstawowej (**figura**) przypiszemy adres obiektu klasy pochodnej (**kwadrat**, **trojkat**, **koło**), to wywołując poprzez wskaźnik funkcję **rysuj()**, wywołamy funkcję odpowiadającą danemu obiektowi, np.

figura *ptr; - deklaracja wskaźnika do obiektu klasy **figura**

kwadrat kw1; - deklaracja obiektu klasy **kwadrat**

trojkat tr1; - deklaracja obiektu klasy **trojkat**

koło kol1; - deklaracja obiektu klasy **koło**

ptr = &kw1;

ptr->rysuj(); - wywołana zostanie funkcja **rysuj()** z klasy **kwadrat**

ptr = &tr1;

ptr->rysuj(); - wywołana zostanie funkcja **rysuj()** z klasy **trojkat**

ptr = &kol1;

ptr->rysuj(); - wywołana zostanie funkcja **rysuj()** z klasy **koło**

- mówimy, że w powyższym przykładzie wystąpił **polimorfizm** (wielopostaciowość)

Przykład: funkcje wirtualne

```
int main(void)
{
    kwadrat kwadrat1, kwadrat2;
    trojkat trojkat1, trojkat2;
    kolo     kolo1, kolo2;
    figura  *lista[6];

    lista[0] = &trojkat1;
    lista[1] = &kwadrat1;
    lista[2] = &kolo1;
    lista[3] = &kwadrat2;
    lista[4] = &kolo2;
    lista[5] = &trojkat2;

    for (int i=0; i<6; i++)
        lista[i]->rysuj();
}
```

```
Rysuj: trojkat
Rysuj: kwadrat
Rysuj: kolo
Rysuj: kwadrat
Rysuj: kolo
Rysuj: trojkat
```

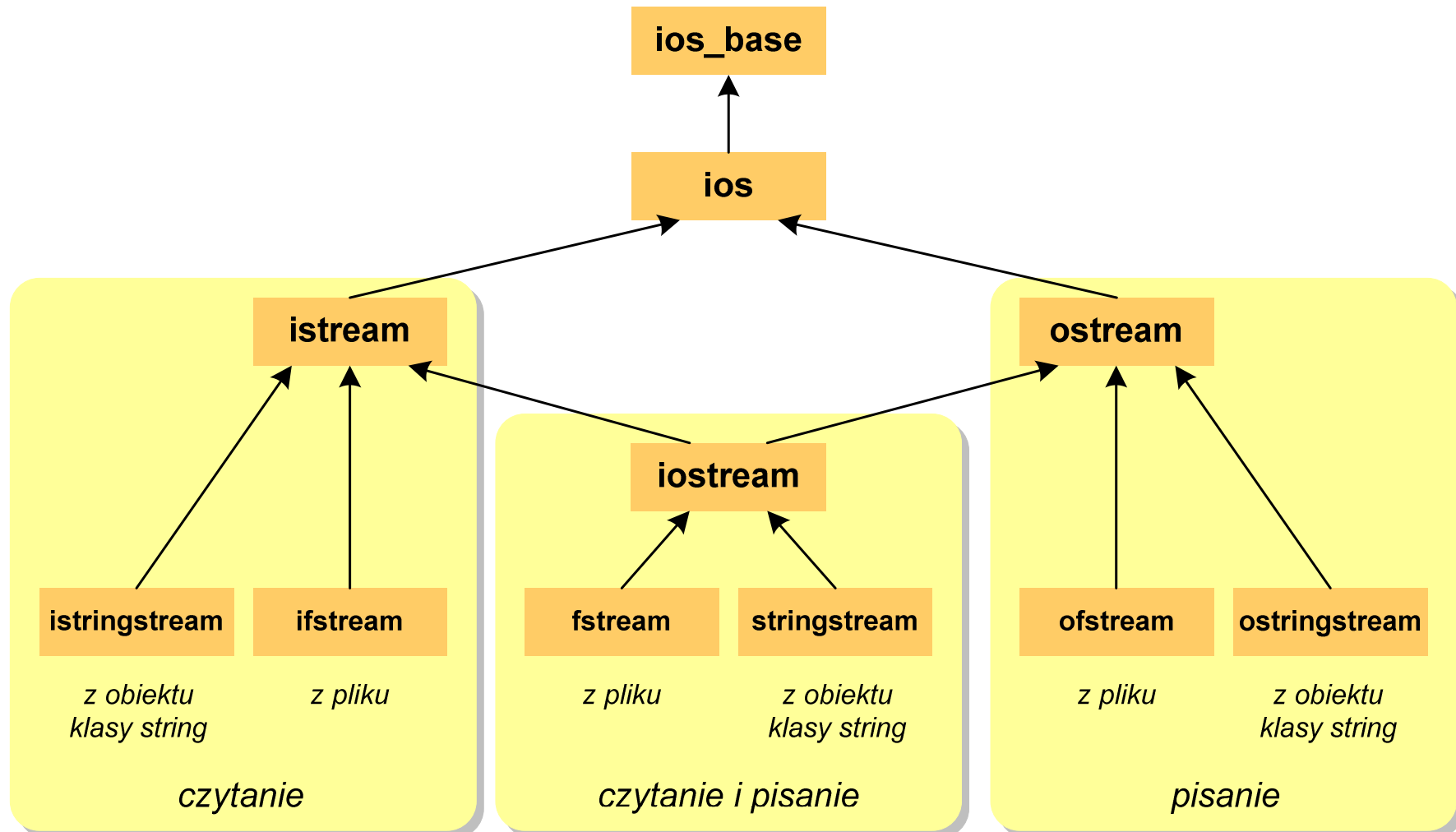
Obsługa plików w języku C++

- do przetwarzania plików w języku C++ stosowane są **strumienie** zrealizowane w postaci klas
- do podstawowych klas należą:
 - **ofstream** (output file stream) - klasa zapewniająca zapis do pliku
 - **ifstream** (input file stream) - klasa zapewniająca odczytywanie pliku
 - **fstream** (file stream) - klasa zapewniająca zapis i odczytywanie pliku
- zastosowanie powyższych klas wymaga dołączenia w programie pliku nagłówkowego **fstream**

```
#include <iostream>
#include <fstream>
using namespace std;
```

- nazwy zadeklarowane w tym pliku wchodzą w skład przestrzeni nazw **std**

Hierarchia klas strumieni w języku C++

Obsługa plików w języku C++

- zazwyczaj operacje związane z przetwarzaniem pliku składają się z czterech etapów:

1. Zdefiniowanie strumienia czyli stworzenie obiektu jednej z klas: `ifstream`, `ofstream`, `fstream`.

2. Otwarcie pliku (określenie z jakim plikiem strumień ma komunikować się).

3. Wykonanie operacji na pliku.

4. Zamknięcie pliku (zlikwidowanie strumienia).

Otwarcie pliku (strumienia)

- strumień można otworzyć albo za pomocą **konstruktora** danej klasy albo wywołując jej funkcję składową **open()**
- **konstruktor** i funkcja **open()** mają dokładnie takie same argumenty

```
void open(const char *fname, ios_base::openmode mode);
```

- **fname** - nazwa pliku z ewentualną ścieżką dostępu (C-string)
- **mode** - tryb pracy z plikiem (rodzaj dostępu do pliku):
 - **in** (input) - otwarcie pliku do czytania
 - **out** (output) - otwarcie pliku do pisania
 - **ate** (at end) - otwarcie pliku i ustawienie na jego końcu
 - **app** (append) - otwarcie pliku do dopisywania na jego końcu
 - **trunc** (truncate) - otwarcie pliku i skasowanie aktualnej zawartości
 - **binary** (binary) - otwarcie pliku w trybie binarnym (domyślnie jest tryb tekstowy)

Otwarcie pliku (strumienia)

```
ofstream ofs;  
ofs.open("dane.txt");
```

- wywołanie funkcji składowej `open()` z klasy `ofstream` w celu otwarcie pliku `dane.txt` w trybie tekstowym (domyślny tryb) do zapisu (`ios::out` - domyślny tryb dla klasy `ofstream`)

```
ifstream ifs("dane.txt");
```

- zastosowanie konstruktora klasy `ifstream` w celu otwarcie pliku `dane.txt` w trybie tekstowym (domyślny tryb) do odczytu (`ios::in` - domyślny tryb dla klasy `ifstream`)

Otwarcie pliku (strumienia)

```
ifstream ifs;  
ifs.open("D:\\doc\\dane.dat", ios::in | ios::binary);
```

- otwarcie pliku `dane.dat` znajdującego się na dysku `D:` w folderze `doc` do odczytu (`ios::in`) w trybie binarnym (`ios::binary`)

```
ofstream ofs;  
string fname("D:\\doc\\dane.txt");  
ofs.open(fname.c_str(), ios::out);
```

- otwarcie pliku `dane.txt` znajdującego się na dysku `D:` w folderze `doc` do zapisu (`ios::out`) w trybie tekstowym (domyślny tryb)
- funkcja `c_str()` zwraca tekst przechowywany w obiekcie klasy `string` w postaci tablicy znaków typu `char *` (C-string)

Zamknięcie pliku (strumienia)

- zamknięcie pliku odbywa się poprzez wywołanie metody `close()`

```
void close();
```

```
#include <iostream>
#include <fstream>
using namespace std;

int main()
{
    ofstream ofs;

    ofs.open("liczby.txt");
    if (!ofs)
    {
        cout << "Bład otwarcia pliku!" << endl;
        return 0;
    }

    // operacje na pliku
    ofs.close();
}
```

Operacje na pliku tekstowym

- klasa `ofstream` jest pochodną klasy `ostream`, klasa `ifstream` jest pochodną klasy `istream`, zaś klasa `fstream` jest pochodną klasy `iostream`
- powyższe oznacza, że wszystko co dotyczyło strumieni `iostream` (manipulatory, operatory `<<` i `>>`) dotyczy także operacji na plikach:
 - `flush, endl`
 - `hex, dec, oct`
 - `showbase, noshowbase`
 - `showpos, noshowpos`
 - `showpoint, noshowpoint`
 - `fixed, scientific`
 - `setprecision(n), setw(n), setfill(znak)`

Przykład: zapisanie liczb do pliku tekstowego

```
#include <iostream>
#include <fstream>
#include <iomanip>
#include <ctime>
using namespace std;

#define N 4
#define M 5

int main()
{
    float T[N][M];
    int i, j;
    ofstream ofs;

    ofs.open("liczby.txt");
    if (!ofs)
    {
        cout << "Bład otwarcia pliku!" << endl;
        return 0;
    }
}
```

Przykład: zapisanie liczb do pliku tekstowego

```
srand((unsigned int)time(NULL));

for (i=0; i<N; i++)
    for (j=0; j<M; j++)
        T[i][j] = 100*(float)rand()/RAND_MAX - 50;

ofs << fixed << setprecision(3);

for (i=0; i<N; i++)
{
    for (j=0; j<M; j++)
        ofs << setw(10) << T[i][j];
    ofs << endl;
}

ofs.close();
}
```

7.045	-31.448	-15.273	26.254	5.126
-12.590	46.115	16.543	25.945	4.769
-10.051	-8.721	1.180	26.244	47.464
-37.515	27.624	12.868	31.323	-45.111

Przykład: odczytanie liczb z pliku tekstowego

```
#include <iostream>
#include <fstream>
#include <iomanip>
using namespace std;

int main(void)
{
    float x;
    ifstream ifs;

    ifs.open("liczby.txt");
    if (!ifs)
    {
        cout << "Bład otwarcia pliku!" << endl;
        return 0;
    }

    cout << fixed << setprecision(3);
    while (ifs >> x)
        cout << setw(10) << x << endl;

    ifs.close();
}
```

```
7.045
-31.448
-15.273
26.254
5.126
-12.590
46.115
16.543
25.945
4.769
-10.051
-8.721
1.180
26.244
47.464
-37.515
27.624
12.868
31.323
-45.111
```

Operacje na pliku binarnym

```
istream & read(char *s, streamsize n);
```

- ❑ odczytuje ze strumienia **n** bajtów i umieszcza je w tablicy **s**
- ❑ jeśli odczytywany jest obiekt innego typu niż **char**, to należy dokonać odpowiedniego rzutowania do typu **char ***

```
ostream & write(const char *s, streamsize n);
```

- ❑ pobiera z tablicy **s** **n** bajtów i wstawia je do strumienia
- ❑ jeśli operacja nie może się udać, to zamiast referencji do strumienia, na którym pracuje, zwraca wartość **zero** (**0**)
- ❑ jeśli mamy obiekt innego typu niż **char**, to należy dokonać odpowiedniego rzutowania do typu **char ***

Operacje na pliku binarnym

- do pliku binarnego zapisywana jest wartość zmiennej **x1** typu **float**, a następnie plik jest zamykany
- po ponownym otwarciu pliku, zapisana w nim liczba jest odczytywana i wyświetlana na ekranie

```
float x1 = 100, x2;  
  
ofstream ofs("dane.dat", ios::binary);  
ofs.write((char *) &x1, sizeof(x1));  
ofs.close();  
  
ifstream ifs("dane.dat", ios::binary);  
ifs.read((char *) &x2, sizeof(x2));  
ifs.close();  
  
cout << "x1 = " << x1 << " x2 = " << x2 << endl;
```

Przykład: odczytanie liczb z pliku binarnego

```
int main(void)
{
    float x;
    ifstream ifs;

    ifs.open("liczby.dat", ios::in | ios::binary);
    if (!ifs)
    {
        cout << "Bład otwarcia pliku!" << endl;
        return 0;
    }

    cout << fixed << setprecision(3);

    ifs.read((char *)&x, sizeof(float));
    while(!ifs.eof())
    {
        cout << setw(10) << x << endl;
        ifs.read((char *)&x, sizeof(float));
    }
    ifs.close();
}
```

```
7.045
-31.448
-15.273
26.254
5.126
-12.590
46.115
16.543
25.945
4.769
-10.051
-8.721
1.180
26.244
47.464
-37.515
27.624
12.868
31.323
-45.111
```